Circulaire gebiedsontwikkeling in de praktijk

Hoe maak je secundair materiaalgebruik, boven- en ondergronds, onderdeel van gebiedsontwikkeling, en wat is nodig aan instrumentarium om te versnellen in deze materiaaltransitie?

Die vraag stond centraal tijdens de interactieve werksessie van BURA en DOOR architecten op het NRP-congres in het Keilepand in de Merwe-Vierhavens (M4H). Onder leiding van Marco Broekman (BURA) en Liesbeth Faber en Saskia Oranje (DOOR architecten) verkenden de deelnemers hoe je bestaande materialen en kwaliteiten vanaf het begin kunt meenemen in de ontwikkeling van een gebied. De sessie bouwde voort op inzichten uit de eerdere expertsessie van NRP, waarin de vraag centraal stond: *Wat als we bij gebiedsontwikkeling niet beginnen bij wat er moet komen, maar bij wat er al is?*

Aan de hand van concrete projecten en praktijkervaringen lieten beide bureaus zien welke kansen dit perspectief biedt. Daarbij werd niet alleen gekeken naar hergebruik op gebouwniveau, maar juist ook naar de mogelijkheden op gebiedsniveau. Met behulp van de verschillende *S-layers* (Brand) verkenden de deelnemers hoe bestaande materialen en elementen, zowel boven- als ondergronds, op verschillende schaalniveaus een plek kunnen krijgen in nieuwe ontwerpoplossingen.

De mogelijkheden zijn er volop, maar om secundair materiaalgebruik daadwerkelijk als uitgangspunt voor gebiedsontwikkeling te hanteren, is meer nodig dan goede voorbeelden alleen. Het vraagt om een andere manier van kijken, ontwerpen en samenwerken. Bestaande materialen moeten vroegtijdig in het ontwikkelproces worden geïnventariseerd en meegenomen in keuzes over ontwerp, planning, organisatie en uitvoering. Ook vraagt het om andere vormen van samenwerking tussen de verschillende partijen die bij een gebiedsontwikkeling betrokken zijn.

DOOR architecten liet zien hoe deze benadering momenteel wordt verkend en toegepast bij de gevels van de Accenttorens in de Merwehaven. Een concreet voorbeeld van hoe de ambitie om met bestaande materialen te werken kan doorwerken tot in het ontwerp en de uitwerking van gebouwen.

De belangrijkste les uit de sessie? **Circulaire gebiedsontwikkeling begint niet bij de vraag welke nieuwe materialen nodig zijn, maar bij het herkennen en benutten van de waarde die al aanwezig is.** Om dit op grotere schaal mogelijk te maken, moeten we circulariteit eerder en nadrukkelijker onderdeel maken van het ontwikkelproces. Juist

door kennis, ervaringen en dilemma's met elkaar te delen, kunnen we stappen zetten van inspirerende voorbeelden naar een bredere, toepasbare praktijk.